

DANSKE ELITERESULTATER 2022

Individuelle toppræstationer og højt niveau i holdsport,
men markant færre medaljеспiranter

Notat / Januar 2023

Klaus Nielsen &
Rasmus K. Storm

Idrættens
Analyseinstitut

DANSKE ELITERESULTATER

2022

Titel

Danske elitesresultater 2022. Individuelle toppræstationer og højt niveau i holdsport. Men markant færre medaljeaspiranter

Forfattere

Klaus Nielsen & Rasmus K. Storm

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Toru Hanai / Getty Images

Udgave

1. udgave, Aarhus, januar 2023

Pris

Notatet kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93784-83-3 (pdf)

ISSN

2596-4577

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut
Frederiksgade 78B, 2.
8000 Aarhus C
T: +45 3266 1030
E: idan@idan.dk
W: www.idan.dk

Gengivelse af dette notat er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Resumé	6
English summary	8
Indledning.....	10
Hvordan måler man konkurrenceevnen i international elitesport?	11
Udviklingen i Danmarks konkurrenceevne i de sommerolympiske discipliner	13
Hvilke sportsgrene vinder medaljer?.....	14
Udviklingen i top 8-point	15
Markedsandele	17
Hvordan klarer Danmark sig i forhold til andre lande	19
Danmarks justerede konkurrenceevne	23
Resultater ved EM.....	25
Udviklingen i Danmarks konkurrenceevne og internationale styrkeforhold i vinterolympiske discipliner	27
Opsamling og perspektivering: Hvordan vil det gå Danmark ved OL i Paris?.....	30
Om forfatterne	32
Litteraturhenvisninger	33

Resumé

Dansk elitesport gjorde en god figur ved de Olympiske Lege i Tokyo i 2021, og også i året efter OL blev det til toppræstationer og mange medaljer for dansk elitesport. Jonas Vingegaards Tour de France-sejr overstråler alt andet. Det er en af de allermest prestigefulde trofæer i international elitesport, der i 2022 blev vundet af en dansker. Badmintonspilleren Viktor Axelsen var året ud suveræn i herresingle i en sportsgren, hvor konkurrencen fra asiatiske spillere er stenhård, og tennisspilleren Holger Rune nåede som 19-årig helt op som nr. ti på verdensranglisten.

Begge håndboldlandshold vandt medaljer ved EM, og både det mandlige og kvindelige ishockeylandshold kvalificerede sig og klarede sig over forventning ved vinter-OL i Beijing. Det mandlige fodboldlandshold skuffede fælt ved VM i Qatar, men nåede inden da en rangering blandt de ti bedste i verden og spillede på højt niveau i Nations Cup og VM-kvalifikationen.

Der var således bemærkelsesværdige individuelle toppræstationer i nogle af de sportsgrene og discipliner, hvor konkurrencen og mediefokus er skarpest. Den internationale konkurrenceevne i holdsport var samtidig på et højt niveau. Dette er den lyse side af dansk elitesport i 2022.

Den mørke side er en kraftig nedgang i konkurrenceevnen i de sommerolympiske discipliner, når man ser på placeringerne lige uden for medaljerækkerne.

I 2022 vandt Danmark ni medaljer (tre guld, tre sølv og tre bronze) ved årets verdensmesterskaber og lignende events i OL-disciplinerne. Det er ikke ret meget mindre end medaljehøsten ved OL i Tokyo, hvor Danmark hjemtog 11 medaljer (tre guld, fire sølv og fire bronze).

Til gengæld blev det til langt færre placeringer i top 8 for danske atleter. Målt på top 8-placeringer og top 8-point er nedgangen markant. I Tokyo blev det til 30 top 8-placeringer og 135 top 8-point. I 2022 var der kun 19 top 8-placeringer, og det blev blot til 85 top 8-point. Dette er betydeligt lavere end det præstationsniveau, vi har været vant til i de seneste 10-15 år. Målt på top 8-point blev Danmark den 21. bedste nation ved OL i Tokyo. I 2022 blev Danmark kun rangeret som nr. 32 ud fra denne målestok.

Antallet af top 8-placeringer og top 8-point er en god indikator for medaljechancer. Jo færre placeringer i top 8, jo færre medaljehøster. Der er naturligvis mulighed for fremtidige medaljer til atleter, der i 2022 sluttede uden for top 8 i VM og lignende events. Der var f.eks. gode resultater ved EM til atleter, der ikke nåede i top 8 i årets verdensmesterskaber, og andre medaljehøster holdt pause, havde uheld eller præsterede under niveau ved årets VM. Men top 8-placeringer er en ganske god indikator for medaljechancer inden for de kommende par år.

Dette er bekymrende i forhold til Danmarks chancer for medaljer og andre topplaceringer ved OL i Paris i 2024. Det virker som om det bliver vanskeligt at fastholde det høje niveau, som dansk eliteidræt har været på siden OL i London i 2012. Spørgsmålet er, om 'guldalderen' kan være nær afslutningen.

Danske atleter opnår stadig topplaceringer i relativt mange sportsgrene, men flere af de sportsgrene, hvor Danmark traditionelt har vundet mange medaljer, oplever i disse år en markant svækket konkurrenceevne, og i 2022 var resultatniveauet i flere af disse sportsgrene usædvanligt lavt. Det gælder især svømning, roning, badminton og sejlsport. Blandt de traditionelle paradesportsgrene var det kun håndbold og cykling, der fastholdt niveauet.

Dansk elitesport er velorganiseret, og på trods af en relativt beskedent offentlig finansiel støtte er rekruttering og forædling af talentmassen fortsat på et højt niveau. En fastholdelse af det konkurrenceniveau, vi har været vant til, kræver imidlertid, at Danmark kommer tilbage på sporet efter en klar tilbagegang de seneste år i nogle af de traditionelle paradesportsgrene. Der er formentlig for kort tid til OL i Paris til, at dette er realistisk, og et markant lavere niveau end ved de tre seneste OL er forventeligt.

English summary

Denmark performed very well in the Olympic Games in 2021, with 11 medals in total. In 2022, the year after the Olympics, Danish athletes also won many medals and performed at the top level in international competitions. The triumph of Jonas Vingegaard in the Tour de France outshines everything else, but there were many other top performances. The badminton player Viktor Axelsen won the World Championship and was the world's dominant men's single player throughout the year. The 19-year-old tennis player Holger Rune progressed into the top 10 rankings. The men's and the women's handball teams won medals at the 2022 European Championships. Moreover, the men's and women's ice hockey teams qualified and performed above expectations in the Winter Olympics in Beijing. The men's football team failed at the FIFA World Cup in Qatar, but before that, they played at a consistently high level in the Nations Cup and the qualification for the World Cup and were ranked in the world's top 10.

In sum, individual Danish athletes performed at the top level in sports and disciplines where the international competition and media focus are most intense. Further, Denmark's international competitiveness in its three most popular team sports was very high.

In 2022, Denmark won nine medals (three gold, three silver, three bronze) in world championships in the Olympic disciplines (or world rankings in disciplines where no world championships were held in 2022). This is close to the number medals won during the 2021 Olympic Games in Tokyo (three gold, four silver, four gold). This is the positive story of Danish elite sports in 2022.

But there is an opposing story as well, as Denmark experienced a radical decline in competitiveness in the Summer Olympic sports and disciplines, when looking at the rankings just outside the medal positions.

In 2022, much fewer Danish athletes were ranking just outside the medal positions (ranking at 4-8) than in 2021. The decline is stark in terms of the number of top 8 rankings and top 8 points (no. 1: 8 points, no. 2: 7 points ... no. 8: 1 point). In Tokyo in 2021, Danish athletes achieved 30 top 8 rankings and 135 top 8 points. In 2022, Danish athletes had only 19 top 8 rankings and 85 top 8 points. This is much lower than the performance level Denmark has been used to in the past 10-15 years. Only 20 nations performed better than Denmark in 2021 when measured by top 8 points. In 2022 the ranking declined to number 32.

The number of top 8 rankings and top 8 points is a reliable indicator of a nation's future medal chances. It is, of course, possible for athletes who ended outside the top 8 at world championships in 2022 to win medals in the future, but top 8 rankings are a good predictor of medal chances in the next couple of years. The figures are worrying with regards to Denmark's medal prospects in the forthcoming Olympics Games in Paris in 2024. It seems likely that it will be difficult for Denmark to maintain the high-performance level it has had in the Olympics since 2012. The golden age may well be over.

Danish athletes are still internationally competitive in a broad range of sports. However, the performance level has declined significantly in some of the sports where Danish athletes have won the most medals in the past. After several years of decline, the results were unusually low in 2022 in sports like rowing, badminton, sailing and swimming. Among the traditional medal-winning sports, only handball and cycling maintained the level in 2022.

Danish elite sport is well-organised. Until now, the recruitment and development of top athletes has happened at a high level despite a relatively modest level of public financial support. This level can only be maintained if Denmark regains its prominence within its traditional marque sports. There is probably too little time until the Olympics in 2024 for this to be realistic, and a lower overall performance level by Danish athletes compared to the last three Olympics can be expected.

Indledning¹

Idrættens Analyseinstitut (Idan) følger løbende udviklingen i dansk elitesport. Det sker med henblik på at vurdere den danske konkurrenceevne i de olympiske discipliner. Dette notat er en opfølgning på tidligere års analyser (se f.eks.: Nielsen & Storm, 2014; Storm & Nielsen, 2013, 2018, 2021). Formålet er at perspektivere det aktuelle niveau med udgangspunkt i de historiske resultater.

Efter en række meget succesrige år for dansk elitesport fra 2011-2016 viste resultaterne i 2017-2020 en klar, men relativt beskeden tilbagegang. På denne baggrund var OL i Tokyo i 2021 meget succesrig. Både med hensyn til medaljer og top 8-point klarede Danmark sig bedre end i de foregående mellemolympiske år. Sammenlignet med det historisk gode OL i Rio de Janeiro (Rio) i 2016 var antallet af top 8-point i 2021 lige så højt, og medaljehøsten var også næsten på samme niveau.

På denne baggrund repræsenterer resultatniveauet i 2022 en markant tilbagegang. Danmark vandt lige så mange medaljer i 2022 som den gennemsnitlige årlige medaljehøst i 2017-20. I forhold til vundne medaljer er der således tale om en tilbagevenden til niveauet i årene mellem de seneste to OL. Målt på top 8-point var niveauet i 2022 imidlertid klart lavere end i denne periode. Der var tale om et uset lavt antal top 8-point, og man kan sige, at dansk elitesports absolutte top nogenlunde fastholdt niveauet i 2022, men bredden i toppen blev klart svækket.

I dette notat foretages en detaljeret analyse af disse og andre indikatorer for udviklingen i dansk elitesports internationale konkurrenceevne. Notatet er opbygget som følger: Først gives en kort indføring i, hvordan man måler konkurrenceevnen i international elitesport. Derefter gennemgås de danske resultater i 2022 i historisk belysning. Forskellige mål for udviklingen i den danske konkurrenceevne inddrages, og der foretages internationale sammenligninger. Der ses på Danmarks rangering i forhold til andre lande, og det vurderes, om Danmark klarer sig så godt, som man skulle forvente ud fra forhold som blandt andet befolkning og velstand.

Der ses også på udviklingen i internationale styrkeforhold for de mest medaljevindende nationer samt sammenlignelige mindre lande, herunder de øvrige nordiske lande. Der lægges primært vægt på resultaterne i sommerolympiske discipliner, men der er også et kort afsnit om Danmarks konkurrenceevne og internationale styrkeforhold i vinterolympiske discipliner.

Notatet slutter af med en opsamlende perspektivering, der vurderer det danske potentiale op til de kommende Olympiske Lege.

¹ Notatet gentager i visse tilfælde tekst fra tidligere resultatanalyser af forfatterne. Det sker f.eks. i forbindelse med redegørelsen for den anvendte metode. Datagrundlaget bygger for de historiske resultaters vedkommende på tidligere analyser, der er opdateret med aktuelle tal for året.

Hvordan måler man konkurrenceevnen i international elitesport?

Der er mange måder at måle et lands konkurrenceevne i international elitesport på. Man kan f.eks. se på medaljer enten ved internationale mesterskaber i samtlige discipliner og sportsgrene eller udelukkende i de olympiske sportsgrene og i de discipliner, der er på programmet ved sommer- og vinter-OL. Det er de to mål, Team Danmark (TD) og Danmarks Idrætsforbund (DIF) normalt har anvendt, når de ved årets slutning vurderer, hvordan Danmark har klaret sig.

I internationale sammenligninger ses ofte på medaljetabellen ved OL, hvor lande er rangeret efter antal guldmedaljer, derefter antal sølvmedaljer for lande med samme antal guldmedaljer og endelig antal bronzemedaljer for lande med samme antal guld- og sølvmedaljer.

Dette er ikke nogen relevant målestok for Danmarks konkurrenceevne, eftersom medaljernes værdi tillægges alt for stor vægt. En enkelt guldmedalje giver således en bedre rangering end et stort antal sølv- og bronzemedaljer. Det er derfor mere relevant at se på det samlede antal medaljer og øvrige topplaceringer.

Idan har i en årrække anvendt en lidt anden målemetode for konkurrenceevnen. Resultater ved (sommer) OL hvert fjerde år suppleres med en opgørelse af resultater fra hver OL-disciplin i årene mellem de olympiske lege. Der medtages resultater ved årets verdensmesterskaber (VM). I sportsgrene og discipliner, hvor der ikke afholdes VM i løbet af året, medregnes placeringer på de internationale specialforbunds årlige verdensranglister. Der er enkelte undtagelser. I forhold til håndbold medregnes resultater ved EM i år uden VM, idet de ikke-europæiske nationer placeres som ved det foregående års VM eller OL.

Opgørelsen kan ses som et forsøg på at opgøre, hvordan resultaterne ville være blevet, hvis der var blevet afholdt OL i årene mellem de olympiske lege – et slags simuleret OL.² At simulere et OL indebærer, at der tages højde for deltagelsesbetingelserne ved de olympiske lege. I discipliner med kun én deltager per nation ved OL medregnes således kun den højst placerede deltager per nation i opgørelsen af 'simulerede' OL-resultater, selv om det ved VM er muligt at stille med flere deltagere pr. disciplin. Det kan medføre, at der i det simulerede OL indgår resultater, der er bedre end de faktiske VM-resultater. Dette var

² For 2022 inddrages resultater for alle de sportsgrene og discipliner, der er på programmet ved det kommende OL i 2024, hvor der konkurreres i 329 discipliner. Der blev i 2022 afholdt VM i 298 af disse 329 discipliner. I 18 af de resterende 32 discipliner (basketball (mænd), bordtennis (individuelle discipliner), bueskydning, fodbold (kvinder), golf, hockey (mænd) og tennis) medregnes placering på de officielle verdensranglister ved sæsonens afslutning. I boksning for mænd (syv vægtklasser) medregnes resultater fra VM 2021 (afholdt efter OL 2021). I håndbold medregnes resultater fra EM 2022 korrigeret for ikke-europæiske landes placering ved OL 2021. I skateboard park (to discipliner) medregnes resultater fra OL 2021, eftersom VM 2022 blev aflyst, og der ikke findes en officiel rangliste. I sport climbing (to discipliner) findes heller ingen officiel rangliste. Her anvendes et skøn ud fra resultater ved OL og VM 2021 samt EM, World Cup og World Games 2022.

dog ikke tilfældet for Danmark i 2022. Beregningsmetoden kan omvendt også medføre, at faktiske danske placeringer i top 8 ikke medregnes, hvis der er flere danskere blandt de otte bedst placerede i discipliner, hvor hver nation kun kan stille med én deltager ved OL. Det har ofte været tilfældet især i sejlsport, men det skete ikke i 2022.

Der tages desuden højde for, at der i nogle tilfælde konkurreres om bronzemedaljer ved OL, hvor dette ikke er tilfældet ved VM. I sådanne tilfælde medtages den bronzevinder fra VM, der lå højest på verdensranglisten på det tidspunkt, VM blev afholdt. Tidligere vandt Danmark ofte bronzemedaljer i badminton, og disse medaljer medregnes i det simulerede OL som enten en tredje- eller fjerdeplads alt efter de tabende semifinalisters placering på verdensranglisten.

At gennemføre en opgørelse af medaljerne i 'simulerede OL' bevirker, at det år for år bliver muligt at vurdere udsving og niveau i konkurrenceevnen mere nuanceret, mere præcist og med kortere intervaller end sammenligninger af resultater ved OL hvert fjerde år.

De simulerede OL-opgørelser inddrager ikke kun antal medaljer, men også top 8-point (nr. 1: 8 point, nr. 2: 7 point, ... nr. 8: 1 point). I de senere år er Team Danmark også begyndt at opgøre top 8-point ved årlige VM og EM i olympiske sportsgrene.³

Idan er af den opfattelse, at analysen af top 8-point er den mest velegnede metode til at vurdere udviklingen i konkurrenceevnen for et mindre land som Danmark (Storm et al., 2016; Storm & Nielsen, 2009). Der ses dog også på Danmarks placering i medaljetabellen og antal medaljer.

Idans opgørelse er velegnet til at sammenligne resultatudviklingen over tid og muliggør samtidig systematisk international sammenligning.

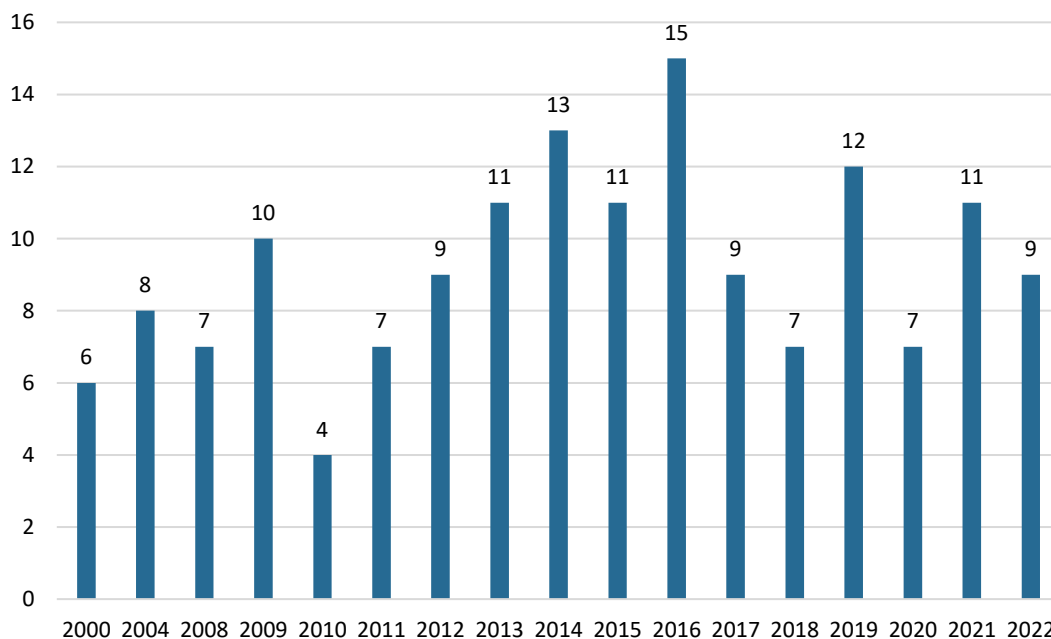
Ud over resultater ved VM viser resultater i andre internationale konkurrencer på højt niveau naturligvis også noget om dansk elitesports internationale konkurrenceevne. I dette notat suppleres analysen af et simuleret OL i 2022 derfor med et afsnit om resultater ved EM i OL-disciplinerne.

³ Opgørelsen afviger fra Team Danmarks og DIF's løbende opgørelser af medaljer og top 8-point i de olympiske discipliner. Team Danmark og DIF tager kun højde for faktisk afholdte mesterskaber og medtager både VM og EM i OL-disciplinerne. Team Danmarks og DIF's opgørelsesmetode indebærer således, at discipliner, hvor der i løbet af året afholdes både VM og EM, indgår med dobbelt vægt, mens discipliner uden VM og EM ikke indgår overhovedet. I den simulerede beregning af medaljehøst og top 8-point indgår kun ét resultat per disciplin. Nogle af disse resultater er til gengæld fiktive i den forstand, at de ikke er resultater fra faktiske enkeltstående konkurrencer. De to opgørelser har hver deres styrker og svagheder og kan supplere hinanden.

Udviklingen i Danmarks konkurrenceevne i de sommer-olympiske discipliner

Danmarks konkurrenceevne i international elitesport har generelt været højere de sidste ti år end tidligere. Udviklingen kommer til udtryk i medaljehøsten og antallet af top 8-point i de olympiske discipliner. Figur 1 og 2 viser udviklingen på begge mål siden år 2000 til og med 2022.

Figur 1: Udviklingen i antallet af medaljer i OL-disciplinerne i OL 2000-2021 og alle år 2009-2022

Fra 2008 opgøres samlet antal medaljer også i de mellemolympiske år. For nærmere gennemgang af metoden, se Idans tidligere resultatanalyser på: www.idan.dk/idan-undersoeger/danske-eliteresultater/

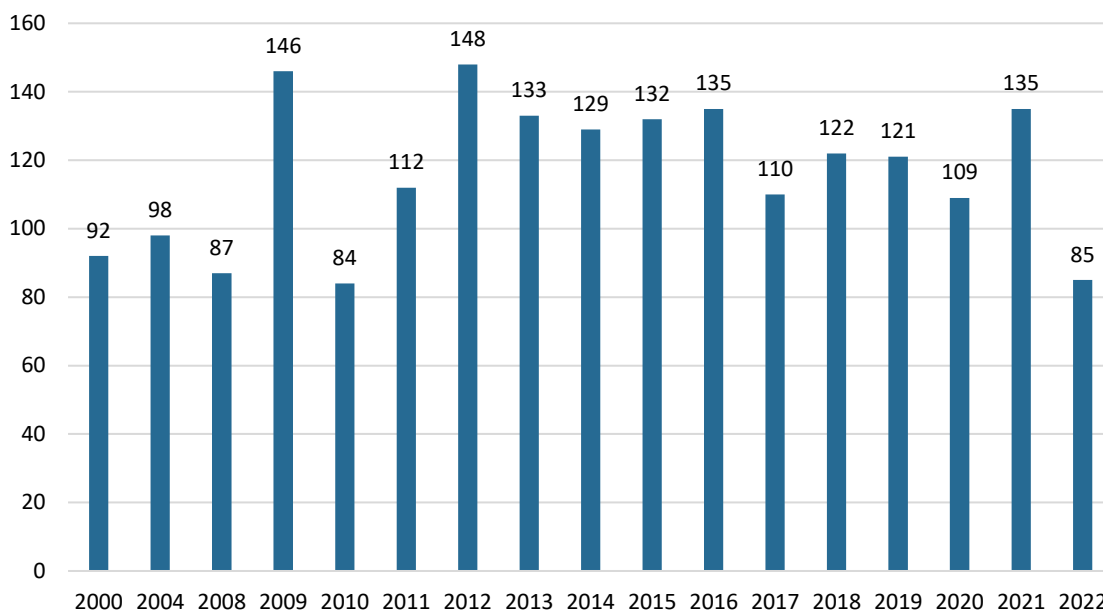
Det fremgår af figur 1, at det årlige antal medaljer i de første ti år af det nye årtusinde var på mellem fire og ti medaljer. Men efter OL i London (2012) steg antallet til mellem syv og 15. Særligt årene 2013-16 udmærker sig med mellem 11 og 15 medaljer. Ved OL i Tokyo vandt Danmark flere medaljer end den gennemsnitlige medaljehøst i årene mellem OL i Rio og OL i Tokyo. I 2022 var medaljehøsten lavere end ved OL i 2021, men på niveau med den forudgående periode mellem OL-årene.

For mindre nationer er medaljer en mere tvivlsom målestok for den sportslige konkurrenceevne, end den er for store nationer, idet tilfældigheder og små marginaler kan give store udslag, der ikke reelt afspejler udviklingen i konkurrenceevnen. Summen af top 8-point er derfor en mere pålidelig målestok for dansk elitesports konkurrenceevne.

Figur 2 viser, at antallet af top 8-point ved OL i 2012 samt 2016 var markant højere end ved de foregående OL (2000, 2004 og 2008). Allerede i 2009 var top 8-pointsummen høj, men det er tydeligt, at niveauet var særligt højt – og stabilt højt – i årene fra og med OL i London 2012. I årene mellem OL i Rio i 2016 og OL i Tokyo i 2021 var pointsummen noget

lavere end i perioden 2012-2016, men antallet af top 8-point var på præcis samme niveau i Tokyo som ved OL i Rio.

Figur 2: Udviklingen i antallet af top 8-point i OL-disciplinerne fra 2000-2021

Fra 2008 opgøres top 8-point også i de mellemolympiske år. For nærmere gennemgang af metoden henvises til Idans tidligere resultatanalyser på www.idan.dk.

Gennemsnittet af top 8-point ved legene i 2012, 2016 og 2021 er 139 point, mens det gennemsnittet ved de foregående tre OL i 2000, 2004 og 2008 er på 92 point. Dette er en ganske markant forbedring, der entydigt peger på en stor forbedring i konkurrenceevnen for dansk elitesport. Resultatniveauet i 2022 afviger betydeligt fra den langsigtede trend. Antallet af top 8-point var 85, hvilket er markant lavere end i alle årene fra og med 2008 bortset fra 2010.

Hvilke sportsgrene vinder medaljer?

Danmark henter medaljer i flere sportsgrene end tidligere. Det fremgår af tabel 1, at Danmark i perioden 2000-2012 ikke i noget år vandt medaljer i flere end seks sportsgrene. I perioden 2013-2017 var der til gengæld intet år, hvor der var færre end syv medaljevindende sportsgrene. Antallet svandt ind i 2018-2020, hvor medaljerne var koncentreret på færre sportsgrene (især cykling og sejlsport), mens to af de traditionelt stærkeste sportsgrene (badminton og svømning) oplevede en markant tilbagegang. Efter at otte sportsgrene vandt medaljer i 2021, blev det i 2022 kun til medaljer i seks sportsgrene.

Det blev i 2022 til det maksimale antal medaljer i håndbold. Dressurrytterne vandt to medaljer ved VM på hjemmebane i Herning, og cykelrytterne fastholdt tendensen med at vinde mindst to medaljer. I sejlsport er medaljehøsten næsten uforandret, men det skyldes i høj grad en enkelt sejler (Anne-Marie Rindom), der har vundet en stor andel af samtlige danske medaljer i de seneste år. I badminton er Danmark fortsat konkurrencedygtig i herresingle, og en herredouble er rangeret som nr. 8 på verdensranglisten, men dansk

badminton er modsat tidligere langt fra at være konkurrencedygtig på medaljeniveau i de øvrige tre discipliner (ultimo 2022 er verdensranglistens højest rangerede danskere henholdsvis nr. 16, 21 og 14 i damesingle, damedouble og mixeddouble). I brydning har Danmark fået en atlet på det højeste internationale niveau i en olympisk vægtklasse. Turpal Bilsultanov vandt sølv ved VM, efter at han tidligere på året vandt EM. Der var til gengæld ingen medaljer i roning, og den eneste, der har vundet medaljer i svømning siden 2016, er Pernille Blume, som nu har stoppet karrieren.

Tabel 1: Danske medaljer i OL-disciplinerne 2001-2022 fordelt på sportsgrene

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Sejlsport	1		2	2		1		1	1		2	2		2	2	2	1	1	3	1	1	1
Roning	1	3	1	1	1	1	2	2	1			3	1	1	1	2	1		2	2	1	
Cykling							2	1	4	1		1	2	1	1	3	1	3	4	2	3	2
Badminton	2	1	2	1	1	1			1	2	1	2	2	2	2	2	1		1	1	1	1
Kano/kajak								1						1	1	1	2	1	1	1	2	
Skydning			1									1	1									1
Svømning			1					1	1		2		2	5	3	2	1	1			1	
Håndbold		2		1		1	1				1		2	1		1			1		1	2
Atletik		1		2												1						
Ridning	1					1		1									1					2
Boksning																						
Bordtennis				1	1																	
Taekwondo			1																			
Trampolin		1																				
Brydning					1	1	1		2						1	1						1
Tennis										1	1						1	1				
Bue-skydning												2										
Antal medaljer	5	8	8	8	4	6	6	7	10	4	7	9	12	13	11	15	9	7	12	7	11	9
Antal OL-sportsgrene m. medaljer	4	5	6	6	4	6	4	6	6	3	5	5	7	7	7	9	8	5	6	5	8	6

Udviklingen i top 8-point

Tabel 2 indeholder en oversigt over samtlige danske top 8-placeringer i 2022. Der var kun 19 danske top 8-placeringer i 2022.

Tabel 2: Danske top-8 placeringer i 2022

Placering	Navn	Disciplin
1.	Viktor Axelsen	Badminton, Herresingle
1.	Nanna Merrald Rasmussen, Carina Cassøe Krüth, Daniel Bachmann Andersen, Cathrine Laudrup-Dufour	Ridning, Dressur, hold
1.	Anne-Marie Rindom	Sejlsport, Laser Radial
2.	Kvindelandsholdet i håndbold	Håndbold, Kvinder
2.	Turpal Bisultanov	Brydning, 87 kg, græsk-romersk stil
2.	Cathrine Laudrup-Dufour	Ridning, Dressur, Individuel
3.	Herrelandsholdet i håndbold	Håndbold, Mænd
3.	Lasse Norman Hansen, Tobias Hansen, Carl-Frederik Bévort, Rasmus Pedersen	Cykling, 4000 m forfølgelsesløb, Mænd
3.	Amalie Dideriksen og Julie Leth	Cykling, Parløb, Kvinder
4.	Niklas Larsen	Cykling, Omnium, Mænd
5.	Cecilie Ludwig	Cykling, Landevejssløb, Kvinder
6.	Frederikke Matthiesen, Bolette Iversen	Kano og kajak, 500 m toerkajak
7.	Julie Poulsen, Marie Johannesen, Frida Sanggaard Nielsen, Astrid Steensberg	Roning, Firer uden styrmand, Kvinder
7.	Helena Rosendahl Bach	Svømning, 200 m butterfly, Kvinder
7.	Emil Holm, Alberte Kjær Pedersen, Oscar Gladney Rundquist, Anne Holm	Triathlon, Mixed team
8.	Malene Degn	Cykling, Mountainbike, Kvinder
8.	Emma Aastrand Jørgensen	Kano og kajak, 500 m toerkajak
8.	Daniel Bach Andersen	Ridning, Dressur, Individuel
8.	Julie Kepp Jensen	Svømning, 50 m crawl, Kvinder

Tabel 3 viser, hvilke sportsgrene de danske atleter har vundet top 8-point i siden 2008. Det er badminton, cykling, kano og kajak, roning, sejlsport og svømning, der står for hovedparten af det samlede antal top 8-point i perioden. Håndbold er også godt med, når man tager hensyn til antallet af medaljesæt i de enkelte discipliner. I de seneste år har det været cykling, der har stået for den klart største andel af danske top 8-point, mens især svømning har oplevet tilbagegang.

Tabellen viser tydeligt, hvordan flere af de danske paradesportsgrene resultatmæssigt oplevede et historisk lavpunkt i 2022. For badminton og svømning var top 8-pointsummen lavere end nogensinde siden 2008. Sejlsport scorede færre top 8-point end det har været tilfældet siden 2010, og antal top 8-point har ikke siden 2011 været lavere for kano og kajak.

Tabel 3: Top 8-point fordelt på sportsgrene, sommerolympiske discipliner 2008-2022

	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	I alt
Atletik								5	7			2				14
Badminton	13	25	23	26	29	17	17	25	13	21	13	11	11	16	8	268
Boksning		4														4
Bordtennis		4			4											8
Brydning		13			8	4		7	7		2	4	4		7	56
Bueskydning		2		1	1	14					1					19
Cykling	17	31	12	2	12	19	18	6	23	14	37	34	34	36	22	317
Fodbold									1							1
Fægtning							2	5								7
Håndbold	2	9	9	12	3	13	7	7	8	3	6	8	5	7	13	112
Kano og kajak	11	5	6	2	11	7	6	10	13	14	13	10	10	13	4	135
Ridning	6	4	6		5	6	2		3	10	2	11	10	12	16	93
Roning	16	8		9	26	11	8	16	13	14	11	13	13	13	2	173
Sejlsport	11	13	3	12	13	10	18	15	17	10	16	22	14	20	8	202
Skydning		2	3	3	7	8	3	5	4	4				7		46
Svømning	10	2	13	33	25	30	44	31	26	14	15	6	5	7	3	264
Tennis		5	8	8	4					6	6					37
Triatlon	1												3		2	6
Volleyball				4												4
Golf														4		4
I alt	87	127	83	112	148	139	125	132	135	110	122	121	109	135	85	1770

Markedsandele

Ud over de almindelige målinger af den absolutte medaljehøst og summen af top 8-point måler Idan også landes såkaldte markedsandele, dvs. andelen af det samlede antal medaljer og top 8-point. Dette er en relevant målemetode i den forstand, at antallet af medaljesæt – og dermed også den totale mængde top 8-point, der kan vindes – er steget over tid. Tabel 4 viser udviklingen i Danmarks markedsandel ved OL i perioden 1996-2008 og samtlige år siden da.

Tabel 4: Danmarks markedsandel (Danmarks top 8-point ud af samtlige top 8-point), 1996-2022, sommerolympiske discipliner (pct.)

96	00	04	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1,08	0,84	0,89	0,79	1,38	0,75	1,00	1,33	1,18	1,13	1,16	1,19	0,88	0,98	0,97	0,87	1,08	0,70

Tabellen viser, at Danmarks markedsandel var en smule højere end 1 pct. ved OL i 1996, men mindre end 1 pct. ved de tre følgende OL. Bortset fra 2010 var markedsandelen derefter klart højere end 1 pct. frem til og med OL i 2016. Siden da har markedsandelen været lavere end 1 pct. bortset fra OL-året 2021, hvor den var over 1 pct., men dog lavere end i årene 2012-2016. I 2022 var Danmarks markedsandel kun 0,70 pct. Markedsandelen – dvs. Danmarks andel af samtlige top 8-point – er dermed næsten halveret siden 2012, og er nu på et historisk lavpunkt.

Udviklingen i markedsandele svarer nøje til udviklingen i faktiske top 8-point i perioden fra 2000 til 2016, hvor der kun var en beskedent stigning i antallet af discipliner fra 300 til 306. Ved OL i Tokyo i 2021 skete der imidlertid en markant udvidelse af OL-programmet med en samlet forøgelse af antallet af discipliner fra 306 til 339. Ved det kommende OL i Paris sker der en beskedent reduktion i antallet af discipliner fra 339 til 329. Dette indvirker på opgørelsen af markedsandele, eftersom Idans resultatopgørelse ('simuleret' OL) i perioder mellem OL altid baseres på de discipliner, der er på det kommende OL's program. En forøgelse af antallet af discipliner medfører, at en stabil markedsandel kræver en forøget pointsum og omvendt.

Den danske markedsandel ved OL i Tokyo og i 2022 skal ses i sammenhæng med ændringer i de sportsgrene og discipliner, der er på det olympiske program. Ved OL i Tokyo kom der 33 nye discipliner til, heraf 18 i nye sportsgrene (baseball og softball, karate, sport climbing, skateboard og surfing), som Danmark er langt fra at være internationalt konkurrencedygtig i. Desuden kom der nye og andre discipliner til i nogle af de etablerede OL-sportsgrene (bl.a. 3x3 basketball og holdkonkurrencer med kønsmixede hold i atletik, bueskydning, judo, svømning og triatlon).

Reduktionen af discipliner ved det kommende OL skyldes primært, at to af de sportsgrene, der blev introduceret i Tokyo (baseball/softball og karate), er fjernet igen. Der er kun én ny sportsgren (breaking). Danmark har ikke opnået top 8-placeringer i nogle af de sportsgrene og discipliner, der er indført siden 2016, hvilket alt andet lige medfører en lavere markedsandel. Der er en enkelt undtagelse. Med virkning fra OL i Tokyo blev parløb genindført som en af disciplinerne i banecykling. Her har Danmark vundet adskillige medaljer siden 2017. Det er derimod en ulempe for Danmark, at der i kano og kajaksporten er færre discipliner i sprint og flere slalomdiscipliner ved OL i 2024. Det indebærer bl.a., at 200 m enerkajak for kvinder er udgået af OL-programmet, hvilket fjerner en af de discipliner, hvor Emma Aastrand Jørgensen har vundet flere medaljer de senere år og ville være en oplagt medaljekandidat i 2024, hvis disciplinen fortsat var med i OL.

Hvordan klarer Danmark sig i forhold til andre lande

Tabel 5 viser medaljefordelingen på lande i henhold til Idans opgørelsesmetode. Det er formentlig det bedste bud på, hvordan medaljefordelingen ville have været, hvis der havde været afholdt OL i 2022.

Tabel 5: Medaljetabellen 2022 (sommerolympiske discipliner): Top 25 samt enkelte andre lande

		Guld	Sølv	Bronze	Total	OL 2021	Forskel
1	USA	55	39	39	133	113	20
2	Kina	34	16	20	70	89	-19
3	Japan	20	20	21	61	58	-3
4	Frankrig	17	16	18	51	33	18
5	Storbritannien	16	21	25	62	64	-2
6	Italien	16	14	14	44	40	4
7	Australien	12	17	15	44	46	-2
8	Sydkorea	11	7	3	21	20	1
9	Tyskland	10	15	15	40	37	3
10	Holland	9	19	11	39	36	3
11	Tyrkiet	7	1	4	12	13	-1
12	Rumænien	7	1	2	10	4	6
13	Polen	6	7	4	17	14	3
14	Brasilien	6	6	11	23	21	2
15	Ungarn	6	4	4	14	20	-6
16	Canada	5	12	11	28	24	4
17	Sverige	5	3	2	10	9	1
18	Spanien	4	13	9	26	17	9
19	Etiopien	4	4	2	10	4	6
20	Norge	4	2	4	10	8	2
21	Serbien	4	1	3	8	9	-1
22	Belgien	3	4	7	14	7	7
23	New Zealand	3	3	5	11	20	-9
24	Danmark	3	3	3	9	11	-2
25	Irland	3	0	3	6	4	2
78	Finland	0	1	0	1	2	-1
	Rusland*	1	1	3	5	71	-66

* Rusland var i 2022 udelukket fra VM i alle olympiske sportsgrene efter invasionen i Ukraine i februar. I enkelte sportsgrene som for eksempel tennis kunne russiske atleter konkurrere som enkeltindivider. I medaljetabellen er Rusland registreret for en enkelt medalje i tennis samt fire medaljer i boksning for mænd, hvor resultater fra VM i 2021 er medregnet.

Tabellen er opstillet efter samme principper som de gængse medaljetabeller med rangering efter først guldmedaljer, dernæst sølvmedaljer osv. De tre første kolonner viser antal guld-, sølv- og bronzemedaljer. Den fjerde og femte kolonne viser samlet antal medaljer i 2022 og

ved OL 2021. Den sidste kolonne viser forskellen. Lande med en positiv forskel er gået frem siden OL, mens tal med negativt fortegn angiver, at der har været tale om tilbagegang.

Tabellen viser ganske store forskydninger i forhold til medaljetabellen ved OL i Tokyo. Dette skyldes i vidt omfang udelukkelsen af Rusland fra international sport efter invasionen af Ukraine. Man kan sige, at de medaljer, som Rusland ville have vundet, hvis de havde deltaget i VM og lignende events i 2022, er blevet fordelt på andre lande, som ikke ville have vundet lige så mange, hvis Rusland havde deltaget.

USA er det land, der i 2022 forøgede medaljehøsten mest i forhold til OL året før. Dette er delvis en afledet virkning af Ruslands udelukkelse, og det hænger også sammen med værtskabet af årets VM i atletik. Der er dog også tale om reel fremgang i mange sportsgrene, og USA's dominans i olympisk sport på eliteplan var i 2022 formentlig større end nogensinde tidligere.

Også Frankrig forøgede medaljehøsten betydeligt og er nr. 4 i medaljetabellen i 2022, hvilket er en højere rangering end ved noget OL siden 1948. Frankrig klarede sig ikke bedre end 'normalt' ved OL i Tokyo, men resultaterne i 2022 indikerer, at landet går et resultatmæssigt stort OL i møde på hjemmebane i 2024. Der er ingen sportsgrene, hvor Frankrig altid vinder mange medaljer, men landet er konkurrencedygtig over en meget bred front af sportsgrene. Både ved OL i 2021 og i 2022 var Frankrig sammen med USA det land, der vandt klart flest medaljer i holdsportsdiscipliner, og i 2022 havde intet land top 8-placeringer i flere sportsgrene end Frankrig (29 af 34 sportsgrene).

Storbritannien oplevede en beskeden tilbagegang i 2022, men vandt tredje flest medaljer ligesom ved OL, når der ses bort fra Rusland.

Kina er det land, der gik mest tilbage i 2022. Dette skyldes delvis COVID-19 restriktioner, der medførte, at Kina ikke deltog lige så intensivt i internationale konkurrencer som tidligere. New Zealand vandt også langt færre medaljer i 2022 end ved OL og tidligere år. En del af forklaringen er formentlig også i dette tilfælde restriktioner og begrænsning af konkurrencedeltagelse som følge af pandemien.

De nordiske landes medaljehøst var i 2022 på samme niveau som ved OL i 2021. Norge og Sverige vandt henholdsvis 2 og 1 flere medaljer, mens Danmark og Finland vandt henholdsvis 2 og 1 færre. Danmark er nummer 24 i medaljetabellen i 2022, hvilket er en enkelt placering højere end ved OL.

Antallet af top 8-point er formentlig den bedste målestok for den internationale konkurrenceevne for elitesportssystemer i mellemstore lande såsom Danmark. Her er medaljetabellen og antal medaljer mindre pålidelige, eftersom disse mål er følsomme for tilfældigheder og marginale forskelle (såsom forskellen mellem en 3. og 4. plads). I lande med kun få top 8-placeringer gør det samme sig gældende med hensyn til top 8-point som målestok. Her er mål som antal kvalificerede OL-deltagere eller lignende mere relevante mål for

konkurrenceevnen, eftersom tilfældigheder og små marginaler kan være afgørende for en placering i top 8 eller lige udenfor.

For lande med mange medaljer er sådanne tilfældige udsving af mindre betydning, eftersom udsving i én retning vil udjævnes af andre udsving i den modsatte retning. Placering i medaljetabellen og antal medaljer er derfor anvendelige mål for konkurrenceevnen for disse lande, men top 8-point er også en relevant målestok i denne sammenhæng. Antal top 8-point medtager udover medaljer også placeringer, der er tæt på medaljer, og siger således noget om, hvor mange der er med til at kæmpe om medaljer, og hvor mange potentielle medaljekandidater et land har på et givet tidspunkt.

Tabel 6: Udvalgte nationers top 8-point i de sommerolympiske discipliner OL 1996–2021 samt 'simuleret' OL i 2022

Placering 2022		1996	2000	2004	2008	2012	2016	2021	2022
1	USA	1018	1001	1032	1068	1096	1174	1172	1328
2	Kina	551	580	672	>	843	767	840	717
3	Frankrig	444	502	420	476	421	486	438	664
4	Storbritannien	204	337	385	499	708	702	662	659
5	Japan	209	236	387	330	385	421	655	596
6	Italien	386	401	352	359	357	376	467	521
7	Australien	435	623	553	515	434	412	518	507
8	Tyskland	759	721	624	499	558	505	505	497
9	Holland	208	275	230	211	239	257	421	416
10	Canada	235	222	225	254	228	292	321	353
11	Spanien	211	208	284	246	217	238	245	302
12	Brasilien	135	122	135	178	173	290	236	287
13	Sydkorea	285	300	326	289	304	247	304	275
...									
17	Belgien	45	56	64	45	53	83	117	164
18	New Zealand	73	63	96	124	171	204	195	156
19	Sverige	135	145	127	106	123	131	134	146
...									
30	Norge	75	80	68	94	46	30	87	90
...									
32	Danmark	107	92	98	87	148	135	135	85
76	Finland	58	48	21	51	35	14	30	17
	Rusland	734	866	867	806	846	565	718	49

Tabel 6 viser en nationsrangering baseret på top 8-point. Danmarks placering er væsentligt lavere, når denne målestok bruges. Danmark er placeret som nr. 32 og er passeret ikke blot af Sverige, men også af Norge. Mens Danmark ved OL i Tokyo opnåede flere top 8-point end Sverige, ligesom det var tilfældet ved de to foregående OL, fik Danmark ikke meget mere end halvt så mange point som Sverige i 2022 (85 mod 146). Dette afspejler i nogen grad svensk fremgang, men skyldes først og fremmest den store danske tilbagegang.

Norge er verdens bedste vintersportsnation, som det fremgår senere i dette notat. Norge er også begyndt at føre sig frem i store individuelle sommersportsgrene som tennis og golf, og har to af verdens bedste unge mandlige fodboldspillere (Erling Håland og Martin Ødegaard). Derudover vinder norske atleter medaljer i atletikdiscipliner, hvor den internationale konkurrence er hårdere end i andre sportsgrene, og Norge er nu også bedre end Danmark i OL-discipliner over en bred front som afspejlet i udvikling i top 8-point. Det er ingen overdrivelse at konkludere, at det går fremragende for norsk elitesport, hvilket sætter den svækkede danske konkurrenceevne i relief. Det er næppe nogen trøst, men blandt de nordiske lande klarer Finland sig væsentligt dårligere i sommer-OL disciplinerne. Det blev blot til 17 top 8-point i 2022. Pointsummen har kun to gange tidligere været på et lavere niveau.

Tabel 6 ovenfor viser samme forskelle og udviklingstendenser som tabel 5 - i nogle tilfælde i skærpet forstand. USA er således endnu mere dominerende, når dette bredere mål anvendes. Frankrig havde i 2022 det tredjestørste antal top 8-point, hvilket forstærker indtrykket af en meget bredspektret elitesportsmodel med franske atleter med i kampen om medaljer over en bred skala af sportsgrene og discipliner.

Tabellen viser endvidere, at flere lande i 2022 opnåede et højere antal top 8-point end ved nogen de syv tidligere OL. Udover USA og Frankrig gælder det for Italien, Canada og Spanien blandt landene i top 12, og Holland var meget tæt på det samme. Dette er i nogen grad en afledet effekt af fraværet af konkurrence fra Rusland og hænger endvidere sammen med stigningen i antal OL-discipliner, men det afspejler også en reel forbedring af konkurrenceevnen for disse lande, hvilket flere indikatorer fra de senere år har dokumenteret.

Helt modsat ser det ud for Tyskland. I 1998-2004 var Tysklands top 8-pointsum meget højere end i de efterfølgende OL. Tyskland var dengang på niveau med Rusland og Kina, og dets top 8-pointsum var langt højere end Australien og Japan og de andre store vesteuropæiske lande. Det er ikke længere tilfældet. Frankrig, Storbritannien og Japan er nu på et klart højere niveau, og i 2022 var også Italien og Australien bedre. I 2021 og 2022 var Tysklands top 8-pointsum ikke meget større end Hollands. Det ligner en krise for tysk elitesport.

Der er en interessant detalje i tabellen. Belgien er for alvor begyndt at blande i olympisk elitesport. Det er ikke længere kun belgiske cykelryttere og fodboldspillere, der markerer sig internationalt. Belgien har længe ligget på et langt lavere resultatniveau end eksempelvis Danmark og Sverige, og antal medaljer og top 8-point har kun været en brøkdel af, hvad Holland i mange år har opnået.

I de senere år og ikke mindst ved OL i 2021 og i 2022 har Belgien forbedret konkurrenceevnen markant, som det fremgår af bl.a. udviklingen af top 8-pointsummen fra 45-64 ved OL 1996-2012 til dobbelt så mange point (117) i 2021 og en yderligere markant forbedring til 164 i 2022. Belgiens pointsum var i alle år til og med 2021 mindre end Danmarks, men nu er den næsten dobbelt så stor. Belgien må have gjort noget, der har forbedret deres elitesportssystem væsentlig. Det kunne være interessant at se nærmere på det.

Danmarks justerede konkurrenceevne

Ud over de ovenstående måder at måle den danske konkurrenceevne på inddrager Idans årlige resultatanalyse også et såkaldt justeret mål, der tager højde for de enkelte nationers fordele og handicap med hensyn til forhold som befolkningstal og velstand.

Tidligere forskning på området (se f.eks.: De Bosscher et al., 2008, 2015; Storm et al., 2016) viser, at det er af afgørende betydning for nationers konkurrenceevne i elitesport, hvor store og rige de er. Forhold som f.eks. politisk system, geografi, befolkningstæthed samt religion og andre kulturelle forhold er også med til at forme betingelserne for elitesportslig succes, eftersom de påvirker, hvor lidt eller hvor meget en nation satser på elitesport eller har tradition for det.

Rigdom og befolkningsstørrelse har af indlysende grunde indflydelse på, hvor godt en nation klarer sig i den internationale konkurrence. Forskningen viser, at omtrent halvdelen af forskelle i konkurrenceevne kan forklares ud fra disse to variable. Idans justerede mål viser, hvordan konkurrenceevnen er, når man justerer for sådanne forhold. Der tages endvidere højde for forskelle med hensyn til religion og politisk system i de konkurrerende nationer.

Metoden er nærmere beskrevet i Storm et al. (2016). Der er tale om en regressionsanalyse, hvor data for alle nationer med top 8-point bruges til at modellere sammenhængen mellem ovennævnte baggrundsfaktorer og den sportslige succes. Ud fra modellen kan man udlede, hvor godt eller dårligt de enkelte nationer klarer sig, når der ses bort fra deres mere eller mindre gunstige betingelser i forhold til befolkning, indkomst, religiøs baggrund samt politiske forhold.

Analysen viser med andre ord, hvor godt nationerne klarer sig i forhold til, hvor godt de burde have klaret sig, når man tager deres baggrundsforhold i betragtning.⁴ Beregningen

⁴ Årets model er som de forrige år testet for almindelige modelforudsætninger, og resultaterne tyder ikke på brud. Data vedr. BNP (PPP) og population er hentet fra IMF.org. Enkelte nationer (outliers) er ekskluderet fra modellen med henblik på at skabe den mest robuste model. Enkelte af de nationer, der i 2021 og 2022 har opnået top 8-placeringer, har det ikke været muligt at finde pålidelige BNP-data for. Det drejer sig f.eks. om Cuba og Nordkorea. De er derfor udeladt af denne del af analysen. Det samme gælder enkelte 'outliers'. For Syrien er der brugt tal for 2010. Det skal bemærkes, at religionsvariablen ikke er signifikant i 2022. Dette afspejler formentlig et betydeligt forøget antal top 8-point, som de muslimske lande har høstet.

resulterer i et residual, der kan være enten positivt eller negativt. Hvis det er positivt, er det tegn på, at landet klarer sig bedre, end det 'burde' have gjort ud fra dets baggrundsforudsætninger, og størrelsen af residualen viser, hvor stor denne 'overpræstation' er. Hvis residualen er negativ, indikerer det omvendt, at landet 'underpræsterer'.

Tabel 7 viser resultatet for udvalgte nationer i årene 2016 (OL), 2019, 2021 (OL) og 2022. Tabellen omfatter lande, der blev rangeret i top 10 efter denne opgørelse i mindst et af årene, samt de nordiske lande med undtagelse af Island.

Tabel 7: Rangering af nationer efter 'residual', dvs. overpræstation/underpræstation, i forhold til baggrundsforudsætninger. De ti højest rangerede nationer i 2021 og 2022 samt de nordiske lande

	2016		2019		2021		2022	
	Place-ring	Residual	Place-ring	Residual	Place-ring	Residual	Place-ring	Residual
Jamaica	1	2,65	1	2,49	1	2,33	1	2,48
Grenada	4	1,61	3	1,64	10	1,06	2	2,07
Mongoliet	11	1,23	9	1,20	3	1,44	3	1,82
Etiopien	7	1,59	7	1,26	14	0,95	4	1,49
Eritrea	33	0,61	54	0,24	50	0,31	5	1,46
Australien	8	1,49	5	1,46	5	1,41	6	1,36
Kenya	2	2,14	2	1,68	6	1,34	6	1,36
Holland	13	1,18	8	1,22	7	1,32	8	1,28
Kirgisistan	29	0,74	16	0,96	9	1,21	9	1,26
New Zealand	3	1,90	4	1,48	3	1,44	10	1,24
Storbritannien	5	1,59	10	1,13	8	1,25	12	1,19
San Marino ⁵	-	-	13	1,03	2	1,45	100	-1,36
Cuba ⁶	6	1,58	-	-	-	-	-	-
Uzbekistan	36	0,65	6	1,28	12	1,09	19	0,80
...								
Sverige	24	0,82	30	0,67	43	0,49	30	0,58
Norge	81	-0,57	53	0,01	54	0,26	41	0,30
Danmark	12	1,21	25	0,76	28	0,74	43	0,29
Finland	94	-0,95	102	-1,34	83	-0,59	94	-1,14

Det kan ses af tabellen, at når man tager hensyn til befolkningsstørrelse, rigdom (målt ved BNP/cap), religiøse og politiske forhold fremkommer en anden rangering end den, der blev gennemgået ovenfor. Jamaica kommer igen i år ud som den bedste nation, da dens atleter overpræsterer markant i forhold til nationens relativt lave befolkningstal og et beskedent BNP. Det er i vidt omfang de samme nationer, der rangeres i top 10 år for år.

⁵ San Marino opnåede ingen top 8-point i 2016.

⁶ Cuba er udeladt af beregningen for 2019, 2021 og 2022 som følge af mangel på pålidelige tal.

Undtagelserne er meget små eller meget fattige lande, som kan ende i top 10 i enkelt år som følge af et enkelt eller nogle få top 8-placeringer.

Danmark klarer sig ud fra denne målestok væsentligt dårligere end i de seneste år med en placering som nr. 43 efter en placering som nr. 28 i 2021. Dette er samtidig langt fra placeringen som nr. 12 i 2016. I 2021 var kun fem vesteuropæiske lande (Holland, Storbritannien, Italien, Frankrig og Tyskland) bedre end Danmark i forhold til overpræstation. I 2022 er Danmark passeret af yderligere seks vesteuropæiske lande (Spanien, Belgien, Sverige, Schweiz, Grækenland og Norge). Danmark overpræsterer fortsat i forhold til, hvad man skulle forvente ud fra befolkningstal og BNP, men overpræstationen er langt mindre imponerende end tidligere.

Danmark har indtil 2022 været den mest overpræsterende nordiske nation i alle de år, idan har beregnet disse residualer. Dette er ikke længere tilfældet. Både Sverige og Norge er nu højere rangeret ud fra denne målestok. Alle de nordiske lande overpræsterer – med undtagelse af Finland, der er et af de lande, der underpræsterer mest. I 2022 scorede Finland kun 17 top 8-point, og er i listen rangeret som nr. 94 blandt de 108 lande, der havde mindst én top 8-placering i 2022.

Fem af de ti lande, der topper listen over lande med det højeste positive residual i 2022, er monokulturer med hensyn til elitesportslig specialisering. Jamaica, Grenada, Etiopien, Eritrea og Kenya har således kun top 8-placeringer i et mindre antal atletikdiscipliner og er langt fra at være konkurrencedygtige i andre discipliner. Mongoliet, der er nr. 3 på listen, har næsten udelukkende top 8-placeringer i kampsport (især brydning og judo, men også boksning og taekwondo), men også i skydning.

Fire af de øvrige højest rangerede nationer med hensyn til overpræstation (Australien, Holland, New Zealand og Storbritannien) er bredt funderede i forhold til, hvilke sportsgrene de er konkurrencedygtige i. De opnåede i 2022 top-8 placeringer i henholdsvis 21, 18, 12 og 24 ud af de 33 sportsgrene, der er på programmet ved OL.

Resultater ved EM

I ovenstående analyse af Danmarks resultater i 2022 medtages kun ét resultat per disciplin, hvilket som oftest er resultatet ved årets VM. Dette er begrundet i ønsket om at få et konsistent sammenligningsgrundlag over tid i form af et simuleret OL i år uden OL. VM-resultater giver givet vis det bedste grundlag for international sammenligning. Der er imidlertid mange andre konkurrencer, der viser noget om den danske elitesportsmodels internationale konkurrenceevne. I mange sportsgrene og discipliner er europæiske nationer dominerende eller blandt de bedste, og gode præstationer ved EM siger også noget væsentligt om konkurrenceevnen. I det følgende er der en oversigt over medaljer og andre bemærkelsesværdige danske EM-resultater i OL-disciplinerne i 2022.

Det var et af de bedste europamesterskaber for dansk atletik i mange år med en bronzemedalje til Ida Karstoft (200 m løb), en fjerdeplads til Caroline Bonde Holm (stangspring) og en sjetteplads til Mette Graversgård (100 m hækkeløb).

Danmark dominerede i herresingle ved EM i badminton med en guld- og sølvmedalje til henholdsvis Viktor Axelsen og Anders Antonsen, men det blev ikke til danske finalepladser i nogen af de fire andre rækker. Danmark er stadig Europas bedste badmintonnation, men forskellen til de næstbedste er drastisk formindsket, og i 2022 vandt Tyskland flere guldmedaljer ved EM end Danmark.

Turpal Bisultanov vandt EM i brydning, inden han senere på året vandt sølv ved VM. Ved EM i banecykling vandt 4 km-holdet og Amalie Dideriksen og Julie Leth i parløb som så ofte før medaljer (henholdsvis sølv og bronze). I den olympiske mountainbikedisciplin vandt Sebastian Fini Carstensen en uventet sølvmedalje ved EM.

I fægtning blev det danske hold i kårdefægtning nr. 4 ved EM efter meget knebne nederlag i både semifinalen og bronzekampen.

Emma Aastrand Jørgensen havde i 2022 et mindre godt VM, men vandt guld (200 m) og bronze (500 m) i enerkajak ved årets EM.

I roning vandt Danmark for første gang i flere år ingen medaljer ved hverken VM eller EM. Ved EM blev det til tre finalepladser med en fjerdeplads til kvindernes firer uden styrmand som det bedste resultat. Senere på året kvalificerede ingen danske både sig til finalerne ved VM. Resultatmæssigt var det et usædvanligt ringe år for dansk roning. Det mest opmuntrende var meldingen om, at både færingen Sverri Nielsen og bronzevinderne fra OL i toer med styrmand påtænker comeback i 2023.

Dansk sejlsport er resultatmæssigt på et uset lavpunkt. Bredden i eliten er meget tynd. Kun i laser radialklassen (Anne-Marie Rindum) sluttede en dansk båd i top 8 ved VM. Der blev i 2022 afholdt EM i Aarhus i tre bådklasser, hvor Danmark traditionelt har gjort det godt (49er, 49FX og Nacra 17). De bedste danske både i de tre klasser sluttede som henholdsvis nr. 7, 8 og 13. Der var ingen top 8-placeringer ved EM i de andre bådtyper.

I skydning fik Danmark i 2022 en europamester i en olympisk disciplin. Rikke Merg Ibsen vandt 50 m riffel ved EM. Sølvmedaljevinderen fra Tokyo i skeet, Jesper Hansen, holder fortsat et højt niveau. Han blev nr. 4 ved EM.

Svømmeren Helene Rosendahl Bach vandt en sølvmedalje ved EM i 200 m butterfly. I december var hun med en fjerdeplads tæt på medalje ved kortbane VM i samme disciplin. Julie Kepp Jensen var også tæt på medalje ved samme stævne med en fjerdeplads i 50 m crawl. Dansk svømning er stadig langt fra guldalderen i 2010'erne, hvor Rikke Møller Pedersen, Jeanette Ottesen, Lotte Friis, Mie Nielsen og Pernille Blume vandt læssevis af medaljer, men der er fremgang at spore.

Dansk taekwondo havde tidligere atleter i verdensklasse, men det er nu op mod to årtier siden, det blev til medaljer ved VM og EM. I 2022 blev det imidlertid til en sølvmedalje ved EM til Edi Hrnica i den olympiske 80 kg klasse.

Udviklingen i Danmarks konkurrenceevne og internationale styrkeforhold i vinterolympiske discipliner⁷

Danmark satser kun i beskedent omfang på vintersport, og det er historisk kun blevet til en enkelt medalje til vinter-OL (sølvmedalje i curling, 1998).

Det er udelukkende i curling, at Danmark har klaret sig blandt de bedste nationer og indimellem vundet medaljer ved de årlige VM og EM. Det er blevet til i alt 12 medaljer ved VM (én guld, tre sølv og syv bronze), og 23 medaljer ved EM (to guld, otte sølv og 13 bronze). Kvinderne har vundet flest medaljer. Det er blevet til i alt 21. Storhedstiden var i 1990'erne, hvor kvindelandsholdet ud over OL-sølvet bl.a. vandt et europamesterskab og fire bronzemedaljer ved VM.

I november 2022 blev det højest overraskende til endnu et europamesterskab til det kvindelige danske curlinghold. Det var ikke mindst overraskende på baggrund af indsatsen ved OL i Beijing ni måneder tidligere, hvor kvinderne sluttede som nr. 9 og næstsidst.

Tabel 8 viser top 8-point for udvalgte nationer ved de seneste syv vinter-OL samt øvrige år siden 2014. Tabellen viser, at Danmark har top 8-placeringer hvert år (med 2020 som en enkelt undtagelse). Frem til 2016 var det bortset fra en enkelt ottendeplads i ishockey udelukkende i curling, at Danmark havde placeringer i top 8.⁸ I årene 2017-19 blev de danske curlinghold imidlertid placeret uden for top 8 ved VM, og det var i hurtigløb på skøjter i den nye OL-disciplin massestart, at Danmark opnåede placeringer i top 8. I 2021 opnåede kvindernes curlinghold en femteplads ved VM.

⁷ I Storm og Nielsen (2017) inddrog dette notats forfattere, ud over de nedenfor viste resultatanalyser, også det justerede mål for dansk konkurrenceevne i vintersport, sådan som det er i gjort i forbindelse med resultaterne i sommersport. Det er udeladt her, men det er helt oplagt, at Danmark underpræsterer i vintersport i forhold til de baggrundsvARIABLE, der indgår i modellen.

⁸ Danmark er to gange blevet placeret som nummer otte ved VM i ishockey (2010 og 2016). Idans oversigt over top 8-point medregner imidlertid kun 2016-resultatet, eftersom der i 2010 var OL, og det er resultater fra OL, der medregnes i år med OL.

Tabel 8: Udviklingen i top 8-point i vinterolympiske discipliner, 1998-2022 (OL) og mellemolympiske år (2015-2021), udvalgte nationer

Placering (2022)		OL 1998	OL 2002	OL 2006	OL 2010	OL 2014	2015	2016	2017	OL 2018	2019	2020	2021	OL 2022
1	Norge	243	266	239	247	301	295	449	304	400	394	442	455	376
2	Rusland	194	201	261	182	378	315	279	244	187	435	415	397	363
3	USA	205	372	292	356	312	315	346	390	331	279	277	296	344
4	Tyskland	282	372	337	322	245	358	342	367	342	345	323	324	307
5	Canada	163	205	284	341	282	274	275	352	330	255	330	274	303
6	Østrig	210	238	216	219	192	248	195	218	175	238	203	249	249
7	Italien	140	147	164	93	142	131	160	134	157	190	198	154	206
8	Sverige	42	79	150	145	149	136	87	126	179	183	137	199	204
9	Schweiz	92	121	157	128	150	150	153	175	185	180	251	239	198
10	Japan	141	77	66	85	120	110	127	147	181	226	185	182	193
11	Holland	127	101	97	105	219	160	150	185	178	183	164	199	190
12	Kina	74	79	111	123	145	133	108	126	101	102	150	113	173
13	Frankrig	89	118	132	144	169	216	250	202	195	197	192	180	166
14	Sydkorea	61	53	91	140	77	92	81	104	173	116	125	104	99
15	Finland	117	102	110	75	71	57	66	96	86	58	66	59	90
...														
36	Danmark	7	2	1	4	6	1	10	1	4	3	0	4	2

Ved OL i Beijing endte begge danske curlinghold og de danske skøjteløbere uden for top 8. Det var det mandlige ishockeyhold, der sørgede for Danmarks to top 8-points. OL i Beijing var en stor succes for dansk ishockey. Både det mandlige og kvindelige landshold kvalificerede sig for første gang til OL. Det mandlige ishockeylandshold nåede frem til kvartfinalen og sluttede som nr. 7 efter sejre over Tjekkiet, Schweiz og Letland. Kvinderne blev nr. 10 og sidst, men vandt en meriterende sejr over Tjekkiet

Den danske succeshistorie i vintersport er det mandlige ishockeylandshold. Danmark har evnet at fastholde sin plads i A-gruppen ved VM lige siden oprykningen i 2003, dvs. at Danmark er blevet placeret blandt de 14 bedste til VM hvert år siden da. Det er to gange blevet til en plads i kvartfinalen ved VM, og Danmark spiller nu ofte lige op med selv de allerbedste ishockeynationer.

Ud over at vise, hvor mange top 8-point Danmark har vundet over tid, giver tabel 8 også indblik i udviklingen af internationale styrkeforhold i vinterolympiske discipliner. Tabellen viser, at det med enkelte undtagelser er de samme seks nationer (Norge, Rusland, USA, Tyskland, Canada og Østrig), der år for år vinder flest top 8-point. I en stor del af den omhandlede periode var det som oftest Tyskland eller USA, der toppede listen. I de seneste år

har det oftest været Norge. Norge har scoret flest top 8-point i fem af de sidste syv år og i begge de to seneste OL.

Det fremgår af tabel 9, der viser medaljetabellen ved OL i 2022, at Norge også i forhold til medaljer er blevet den suverænt bedste nation i vinter-OL.

Tabel 9: Medaljetabellen OL 2022: Top 11 samt udvalgte andre nationer

		Guld	Sølv	Bronze	Total OL 2022	Total OL 2018
1	Norge	16	8	13	37	39
2	Tyskland	12	10	5	27	31
3	Kina	9	4	2	15	9
4	USA	8	10	7	25	23
5	Sverige	8	5	5	18	14
6	Holland	8	5	4	17	20
7	Østrig	7	7	4	18	14
8	Schweiz	7	2	6	15	15
9	Russian Olympic Committee	6	12	14	32	17
10	Frankrig	5	7	2	14	15
11	Canada	4	8	14	26	29
...						
16	Finland	2	2	4	8	6
	Danmark	0	0	0	0	0

Også Sverige og Finland havde et succesrigt OL i 2022. Sveriges resultater har i flere år vist en opadgående tendens, og ved OL i Beijing vandt Sverige flere medaljer og scorede flere top 8-point end nogensinde tidligere. Omvendt klarer Finland sig signifikant ringere end i 1990'erne og 00'erne. Både med hensyn til medaljer og top 8-point er Finland gået tilbage siden OL i 1998-2006, selv om antallet af OL-discipliner er gået frem. Men der var klar fremgang at spore ved OL i Beijing med medaljer til begge ishockeyhold samt medaljer og andre topplaceringer i langrend. Finland var tidligere konkurrencedygtig i mange sportsgrene. Nu er det kun tilfældet i ishockey og langrend. Til gengæld vandt Finland i 2022 både OL-guld og VM-guld i ishockey.

Opsamling og perspektivering: Hvordan vil det gå Danmark ved OL i Paris?

Danske atleter som blandt andet Jonas Vingegaard og Viktor Axelsen stod i 2022 for nogle af de allermest imponerende internationale topresultater i mange år. Samtidig klarede Danmark sig fremragende i de tre største holdsportsgrene (håndbold, fodbold og ishockey). Danmark vandt også næsten lige så mange medaljer ved VM eller lignende events som ved OL i Tokyo i 2021. Som det fremgår af det simulerede OL, der ligger til grund for indeværende analyse, ville det være blevet til ni medaljer, hvis der havde været OL i 2022. Disse toppræstationer kan skygges for en mere problematisk underliggende trend.

Top 8-point er en bedre målestok for den danske elitesportsmodels internationale konkurrenceevne end medaljer og en god indikator for, hvordan det kommer til at gå ved OL i Paris i 2024. I 2022 opnåede danske atleter et historisk lavt antal top 8-placeringer og top 8-point. Det blev kun til 19 top 8-placeringer og 85 top 8-point. Til sammenligning blev det til 30 top 8-placeringer og 135 top 8-point ved OL i Tokyo året før. Det er et drastisk fald. Ingen andre lande blandt de 50 bedste nationer bortset fra Cuba har oplevet en tilsvarende nedgang fra 2021 til 2022. Danmark er dumpet fra en rangering som nr. 21 til nr. 32, når man måler ud fra antallet af top 8-point.

Idan beregner også et justeret mål for konkurrenceevnen, der viser, hvordan et land klarer sig i forhold til baggrundsvariable som befolkningsstørrelse og BNP samt landenes religiøse og politiske karakteristika. Dette justerede mål viser, at Danmark fortsat overpræsterer i forhold til disse baggrundsvariable, men overpræstationen er langt mindre end tidligere. Danmark er ud fra denne målestok dumpet fra en rangering som nr. 28 i 2021 til nr. 43 i 2022 og er overhalet ikke kun af Sverige og Norge, men også af mange andre vesteuropæiske lande.

Noget kan tyde på, at de gode resultater ved OL i Tokyo var en undtagelse og en afvigelse fra en mere langsigtet tendens. Det fremgår af udviklingen med hensyn til såvel antallet af medaljer som top 8-point, at der i årene mellem de to OL i henholdsvis Rio i 2016 og Tokyo i 2021 er sket en klar forringelse af Danmarks konkurrenceevne i OL-disciplinerne. Resultaterne ved OL i 2021 var på denne baggrund bedre, end man kunne have forventet. I 2022 – året efter OL – var de på et lavere niveau end ved OL. Det samme var tilfældet i årene 2017-2020 forud for det seneste OL. Resultaterne i 2022 var nu blot ringere end i perioden 2017-2020.

Betyder det så, at danskerne må forberede sig på en markant forringelse af Danmarks medaljehøst og andre topresultater ved OL i Paris? Det er sandsynligt, men vil ikke nødvendigvis ske. Det er muligt, at danske atleter vil vise sig at være bedre end konkurrenterne til at toppe formen på det rette tidspunkt. Særligt i 2017 så man et bump på vejen i året efter et OL, hvor det danske niveau faldt, men kom tilbage på niveau ved det efterfølgende OL (se Storm og Nielsen, 2018).

Det er således muligt, at flere af de etablerede navne, der ikke satsede fuldt i året efter OL, vil komme igen. Det er også muligt, at der vil komme overraskelser ud af intet såsom roerne i toer uden styrmand, der var totalt ukendt to år før OL, men vandt bronze i Tokyo.

Samtidig er det imidlertid tydeligt, at den svækkede konkurrenceevne i flere af de danske paradediscipliner er en mere langsigtet tendens, som ikke er til at vende på kort sigt. Denne svækkelse skyldes i noget omfang et generationsskifte, som f.eks. at fem usædvanligt succesrige kvindelige svømmere stoppede karrieren inden for en kort årrække. Dette taler for, at det bliver vanskeligt at fastholde niveauet ved OL i Paris.

Resultaterne i 2022 viser, at der vil være mange oplagte danske medaljefavoritter i Paris, (Viktor Axelsen, Anne Marie Rindom og Emma Aastrand Jørgensen), hvis de holder formen og undgår skader. Det samme gælder parløb (både mænd og kvinder) og mændenes 4 km hold i banecykling samt bryderen Turpal Bisultanov, hvis han inden da når at få dansk statsborgerskab, og roeren Sverri Nielsen, hvis han sætter sig ind på at træne sig op på samme høje niveau som i 2020 og 2021.

Begge håndboldhold må også høre til favoritterne. Der er også medaljchancer i ridning, selv om det nok bliver vanskeligt at nå lige så fremragende resultater som ved VM på hjemmebane i 2022. Også landevejsrytterne i cykling og Rikke Meng Ipsen og Jesper Hansen i skydning kan på en god dag vinde medaljer i discipliner, hvor udfaldet er mere chancebetonet og afgøres af små marginaler, og Holger Rune kan måske også komme i nærheden af en medalje i tennis.

Der er med andre ord ikke mangel på muligheder, men meget skal lykkes, hvis Danmark skal klare sig på niveau med resultaterne ved de to seneste OL. Det er ikke sandsynligt, at det bliver tilfældet i Paris, og det sker næppe, før traditionelle danske paradediscipliner evner at genetablere tidligere tiders bredde i toppen.

Om forfatterne

Rasmus K. Storm (Ph.d.) er analyse- og forskningschef ved Idrættens Analyseinstitut og adjungeret lektor (20 pct.) ved NTNU Handelshøyskolen, Trondheim.

Klaus Nielsen er professor ved Birkbeck, University of London.

Litteraturhenvisninger

- De Bosscher, V., Bingham, J., Shibli, S., Von Bottenburg, M., & De Knop, P. (2008). *The Global Sporting Arms Race: An International Comparative Study on Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success*. Meyer & Meyer Verlag.
- De Bosscher, V., Shibli, S., Westerbeek, H., & Van Bottenburg, M. (2015). *Successful Elite Sport Policies: An International Comparison of the Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 Nations*. Meyer and Meyer Sports.
- Nielsen, K., & Storm, R. K. (2014). En ny dansk guldalder? Danmarks resultater i den skærpede konkurrence om medaljer. In S. Willeberg & K. Schäfer (Eds.), *1984 - Team Danmark - 2014: Jubilæumsskrift i anledning af Team Danmarks 30 år* (pp. 64-83). Team Danmark.
- Storm, R. K., & Nielsen, K. (2009). In a Peak Fitness Condition? The Danish Elite Sports Model in an International Perspective: Managerial Efficiency and Best Practice in Achieving International Sporting Success. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 7(1/2), 104-118. <https://doi.org/10.1504/IJSMM.2010.029715>
- Storm, R. K., & Nielsen, K. (2013). *Dansk elitesport i fremgang: Notat*.
- Storm, R. K., & Nielsen, K. (2018). *Danske eliteresultater 2017: Et bump på vejen eller reel tilbagegang? Danmarks konkurrenceevne i international elitesport*.
- Storm, R. K., & Nielsen, K. (2021). *Danske eliteresultater 2021. OL i Tokyo: Fortsat guldalder for danske atleter*. www.idan.dk
- Storm, R. K., Nielsen, K., & Thomsen, F. (2016). Can a small nation be competitive in the global sporting arms race? The case of Denmark. *Managing Sport and Leisure*, 21(4), 181-202. <https://doi.org/10.1080/23750472.2016.1243993>

Idrættens
Analyseinstitut